

VENDIM
Nr. 45, datë 3.7.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:			
Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 22.5.2017, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 16 Akti, që i përket:

KËRKUES: Levent Bregu

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 81, datë 16.3.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat; nr. 644, datë 15.10.2014, të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2016-721, datë 28.4.2016 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 18, 30, 34, 42, 43, 131/1/f, 132, 134/1/i dhe 142/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6, 7 dhe 14 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Berat, mbi kallëzimin e shtetasit D. H., ka paraqitur për shqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat çështjen kundër disa të pandehurve, midis të cilëve edhe kërkuari Levent Bregu, akuzuar për veprat penale të vrasjes me paramendim në bashkëpunim, vrasjes me dashje të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë, mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuara përkatësisht nga nenet 78/2- 25, 76-25-22 dhe 278/2 të Kodit Penal (KP).

2. Kërkuari dhe bashkëtpandehurit e tjerë janë akuzuar se në datën 3.8.1997 kanë vrarë me armë zjarri në banesën e saj shtetasen M. H., si dhe kanë tentuar të vrasin bashkëshortin e saj D. H. Në momentin që ka ndodhur ngjarja, nuk është bërë kallëzim. Në kallëzimin e datës 19.2.1998 të shtetasit D.H., ky i fundit ka deklaruar se nuk ka parë njeri, po ka dëgjuar vetëm të shtëna armësh. Prokuroria ka pezulluar procedimin në datën 17.4.1998 për moszbulim të autorit. Në datën 4.11.2002, kallëzuesi është riparaqitur në Prokurori duke deklaruar se ka parë të pandehurin R. B. të qëllonte në drejtim të tij. Gjithashtu, ai ka shpjeguar se në vitin 1998 nuk ka deklaruar asnjë emër, sepse kishte frikë për fëmijët e tij, pasi në atë kohë nuk kishte shtet. Ndërsa në datën 16.1.2003, kallëzuesi ka deklaruar se së bashku me të pandehurin R. B. ka identifikuar kërkuarin dhe të pandehurin tjetër S. B.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr. 12, datë 28.1.2005, ka vendosur, ndër të tjera, deklarimin të pafajshëm të kërkuesit për veprën penale të vrasjes me paramendim në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 78/2-25 të KP-së; deklarimin të pafajshëm të kërkuesit për veprën penale të vrasjes me dashje të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë, të parashikuar nga nenet 76-26-22 të KP-së; deklarimin të pafajshëm të kërkuesit për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuar nga neni 278/2 i KP-së.

4. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 73, datë 16.2.2007, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 12, datë 28.1.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat.

5. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, mbi rekursin e njërit prej bashkëtpandehurve të tjerë, me vendimin nr. 441, datë 30.9.2009, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 73, datë 15.2.2007 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe të vendimit nr. 12, datë 28.1.2005, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, si dhe kthimin e akteve për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat, me tjetër trup gjykues.

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, në rishqyrtimin e çështjes, me vendimin nr. 81, datë 16.3.2011, ka vendosur, ndër të tjera, deklarimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale të vrasjes me paramendim në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 78/2-25 të KP-së dhe në bazë të këtyre dispozitave dënimit e tij me 20 vjet burgim; deklarimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale të vrasjes me dashje të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë, të parashikuar nga nenet 76-26-22 të KP-së dhe në bazë të këtyre dispozitave dënimit e tij me 10 vjet burgim; deklarimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuar nga neni 278/2 i KP-së dhe në bazë të kësaj dispozite dënimit e tij me 1 vit burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata e ka dënuar kërkuesin përfundimisht me 20 vjet burgim.

7. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 644, datë 15.10.2014, ka vendosur për kërkuesin lënien në fuqi të vendimit nr. 81, datë 16.3.2011, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat.

8. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2016-721, datë 28.4.2016, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesit, pasi nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 432 i Kodit të Procedurës Penale (KPP).

II

9. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar shfuqizimin e vendimeve objekt kërkese, pasi ato i kanë cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

9.1. Është cenuar e drejta e mbrojtjes dhe e drejta për t'u dëgjuar.

9.2. Është cenuar neni 32/2 i Kushtetutës, sepse askush nuk mund të deklarohet fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme.

9.3. Gjykata e shkallës së parë në rigjykimin e çështjes ka cenuar parimin e prezumimit të pafajësisë, sepse e ka filluar procesin me bindjen se kërkuesi e ka kryer krimin për të cilin akuzohet pa u bazuar në prova.

9.4. Është cenuar parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, sepse gjykatat e faktit në rigjykimin e çështjes e kanë shpallur atë fajtor edhe pse vendimet e mëparshme që e deklarorin të pafajshëm nuk janë ankimuar nga prokurori.

9.5. Në rigjykimin e çështjes, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë deklaruar kërkuesin fajtor pa prova, duke u mbështetur në deklarimet e kallëzuesit dhe disa dëshmitarëve të tjerë, të cilat janë çmuar në mënyrë të gabuar dhe janë kontradiktore me njëra-tjetrën.

9.6. Është cenuar e drejta për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme.

9.7. Gjykata e Lartë nuk i ka korrigjuar të metat e gjykatave të faktit lidhur me rëndimin e pozitës së kërkuesit.

10. **Subjekti i interesuar**, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar me shkrim, në mënyrë të përmbledhur, si më poshtë vijon:

10.1. Kërkuesi nuk legjitimohet në lidhje me cenimin e së drejtës së mbrojtjes, së drejtës për t'u dëgjuar, së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme dhe të parimit të mosdeklarimit fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, pasi nuk i ka ngritur këto pretendime në rekurs.

10.2. Parimi i prezumimit të pafajësisë nuk është cenuar, sepse nuk rezulton asnjë e dhënë që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë shqyrtuar çështjen me paragjykimin se kërkuesi e ka kryer veprën penale për të cilën akuzohet.

10.3. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë gjatë shqyrtimit të rekursit nuk e ka vendosur kërkuesin në ndonjë pozitë më të rëndë në raport me vendimin e Gjykatës së Apelit. Kur çështja është paraqitur në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat për rigjykim, vendimi i apelit nuk mund të merrej si referencë, sepse ai rezultonte i prishur.

10.4. Kërkuesi nuk ka konkretizuar se ku konsistojnë shkeljet në procesin e Gjykatës së Lartë në vitin 2016.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuesit

11. Kërkuesi legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, në kuptim të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar.

12. Në lidhje me legjitimimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se, edhe pse kërkuesi pretendon cenimin e së drejtës së mbrojtjes dhe asaj për t'u dëgjuar, të parimit të mosdeklarimit fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, si dhe të së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme, këto pretendime nuk janë ngritur në rekursin e ushtruar në Gjykatën e Lartë ndaj vendimit nr. 644, datë 15.10.2014, të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe se, për më tepër, kërkuesi nuk ka konkretizuar se ku konsistojnë këto shkelje në rastin objekt shqyrtimi.

13. Gjykata në jurisprudencën e saj ka pranuar se në kuptim të nenit 131/1/f të Kushtetutës, individit mund t'i drejtohet asaj, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton se ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete (*shih vendimin nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*). Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuesi, i cili, para se t'i drejtohet Gjykatës, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. Mjetet ligjore shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimin nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata ka theksuar se neni 131/1/f i Kushtetutës ka të bëjë me faktin se kontrolli i ushtruar nga Gjykata, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit nga një proces i parregullt ligjor, është një kontroll subsidiar, që do të thotë se individit duhet t'i ketë shteruar mjetet dhe rrugët e tjera ligjore (*shih vendimin nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se kërkuesi nuk legjitimohet në lidhje me pretendimet e lartpërmendura. Për pasojë, në vijim, Gjykata do të trajtojë ato pretendime që *prima facie* hyjnë në juridiksionin e saj në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për themelin e kërkesës

B.1. Për cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit gjatë rigjyimit të çështjes

16. Kërkuesi pretendon se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, Gjykata e Apelit Vlorë dhe Gjykata e Lartë në rigjykimin e çështjes kanë rënduar pozitën e tij, pasi e kanë deklaruar fajtor edhe pse ndaj vendimit të pafajësisë të dhënë fillimisht ndaj tij nuk ishte ushtruar rekurs nga prokurori. Sipas kërkuesit, edhe Gjykata e Lartë nuk ka korrigjuar të metat e gjykatave të faktit.

17. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë gjatë shqyrtimit të rekursit nuk e ka vendosur kërkuesin në ndonjë pozitë më të rëndë në raport me vendimin e Gjykatës së Apelit Vlorë të vitit 2007. Kur çështja është paraqitur në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat për rigjykim, vendimi i apelit nuk mund të merrej si referencë, sepse ai rezultonte i prishur.

18. Parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit (*reformatio in peius*) parashikohet në legjislacionin procedural penal dhe konkretisht në nenin 425, pika 3, të KPP-së. Sipas këtij neni, “*kur apeluar është vetëm i pandehuri, gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurimi më të rëndë, t’i japë pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar*”.

19. Gjykata është shprehur se parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit është i lidhur me garancinë e aksesit në gjykatë si element i procesit të rregullt. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë (Kushtetuta) dhe Konventa Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) nuk e përmendin në mënyrë të shprehur këtë parim, por ai në vetvete e përmban dimensionin kushtetues. Zbatimi i këtij parimi është një garanci më shumë për të gjykuarin, me qëllim që ai të realizojë në mënyrë efektive të drejtën për t’iu drejtuar me ankim gjykatës. Gjykata është shprehur se ekzistenca e këtij parimi u jep mundësi të gjykuarve që të mos heqin dorë nga garancitë që ofron Kushtetuta vetëm nga frika se mund të dëmtohen rëndë interesat e tyre. Nga ky këndvështrim, mosrespektimi i parimit për mosrëndimin e pozitës së të pandehurit do të përbënte njëkohësisht cenim të thelbit të një gjykimi dhe në veçanti të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe të KEDNJ-së (*shih vendimin nr. 15, datë 22.7.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Edhe Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin nr. 2, datë 6.2.2009, në të cilin kërkuesi bazon edhe pretendimin e tij, janë shprehur se: “*ndreqja e gabimeve të lejuara nga gjykata e gjykimin të mëparshëm, gjatë rigjykimin të çështjes, kur vendimi prishet mbi ankimin vetëm të të gjykuarit (pavarësisht shkaqeve të prishjes), nuk duhet të rëndojë pozitën e tij. Në përforcim të këtij rregulli unifikues, këto Kolegje sjellin si argument edhe faktin e njohur që në procesin penal individit ndodhet përballë shtetit. Ai ndodhet përballë organit të akuzës, që, sikurse dihet, ka barrën e provës. Por edhe kur është para gjykatës që shqyrton akuzën e ngritur kundër tij, si dhe provat e sjella nga prokurori për të provuar këtë akuzë, mundësitë dhe mjetet që ka në dispozicion individit i akuzuar për të realizuar një mbrojtje efektive përballë tyre, jo rrallë ndodh që të mos jenë të ekuilibruara me ato të organit të akuzës, që përfaqëson shtetin*”.

21. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se fillimisht Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat dhe Gjykata e Apelit Vlorë e kanë deklaruar kërkuesin të pafajshëm për veprat penale për të cilat është akuzuar. Vendimi nr. 73, datë 15.2.2007, i Gjykatës së Apelit Vlorë është ankimuar vetëm nga bashkipandehuri tjetër R. B. dhe jo nga Prokuroria. Gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, nga dosja gjyqësore rezulton se si në mendimin e paraqitur nga Prokuroria, ashtu edhe në seancën gjyqësore të datës 30.9.2009, prokurori ka kërkuar ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe deklarimin fajtor të të gjithë të bashkëpandehurve (pra edhe të kërkuesit). Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 441, datë 30.9.2009, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 73, datë 15.2.2007, të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe të vendimit nr. 12, datë 28.1.2005, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, si dhe kthimin e akteve për rishqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat, me tjetër trup gjykues. Ajo ka arsyetuar se deklaramet e dëshmitarëve përshkruhen nga kontradikta të qenësishme për gjykimin e çështjes dhe se arsyetimi i gjykatave të faktit nuk ndjek një rrjedhë logjike, si dhe bazohet mbi dyshime të cilat në mjaft raste nuk mbështeten në prova ose mbështeten në prova kontradiktore, që bien ndesh me rrethanat e faktit.

22. Në rigjykimin e çështjes, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat, me vendimin nr. 81, datë 16.3.2011, në zbatim të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, duke çmuar përsëri provat mbi të cilat ajo ka mbështetur vendimin, e ka deklaruar kërkuesin fajtor për kryerjen e veprës penale të vrasjes me paramendim në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 78/2-25 të KP-së, dhe në bazë të këtyre dispozitave ka vendosur dënimin e tij me 20 vjet burgim; fajtor për kryerjen e veprës penale të vrasjes me dashje të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë, të parashikuar nga nenet 76-26-22 të KP-së dhe në bazë të këtyre dispozitave ka vendosur dënimin e tij me 10 vjet burgim; fajtor për kryerjen e veprës penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, të parashikuar nga neni 278/2 i KP-së dhe në bazë të kësaj dispozite ka vendosur dënimin e tij me 1 vit burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata e ka dënuar kërkuesin përfundimisht me 20 vjet burgim.

23. Vendimi nr. 81, datë 16.3.2011, i lartpërmendur është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Vlorë me vendimin nr. 644, datë 15.10.2014, ndërsa Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2016-721, datë 24.4.2016, pretendimit të kërkuesit për rëndimin e pozitës i përgjigjet me një vendim standard formal mospranimi të rekursit, i cili nuk përmban asnjë arsytim jo vetëm për të kuptuar shkaqet e këtij qëndrimi, por edhe për ta përligjur vendimmarrjen e tij, pavarësisht se arsyetimi i vendimit (qoftë edhe me një argumentim të shkurtuar të pretendimeve) është detyrim kushtetues që buron nga neni 142/1 i Kushtetutës dhe KPP-ja.

24. Gjykata është shprehur se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, e aq më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime të cilat janë të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit, që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimin nr. 24, datë 25.4.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Po në këtë drejtim, Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'u japë përgjigje shkaqeve të parashtruara në rekurs. Sipas Gjykatës, në të tilla raste kërkuesit, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimi të rekursit, i cenohet jo vetëm standardi i arsytimit të vendimit, por edhe e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, si dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 73, datë 16.12.2016; nr. 24, datë 25.4.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

26. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës përbën një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut. Kjo e drejtë e individit është garanci për administrimin e mirë të drejtësisë, prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre. Në këtë kuptim, e drejta e individit për t'iu drejtuar gjykatës nuk përfshin vetëm të drejtën për të hapur një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare në lidhje me mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 84, datë 30.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Nga ana tjetër, Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit, e sanksionuar në nenin 43 të Kushtetutës, është vlerësuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individit) të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj. Pra, me Kushtetutë, kujtdo i garantohet e drejta për t'u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij. Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është edhe një tejkalim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim KEDNJ-ja. Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit ka rëndësi të realizohet si aspekti formal /procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë

individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale civile/penale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë (*shih vendimin nr. 24, datë 25.4.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Gjykata në këtë drejtim ka theksuar se është kompetencë e Kolegjit Civil/Penal (dhoma e këshillimit) të analizojë dhe vlerësojë nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit. Megjithatë, ky standard nuk duhet kuptuar sikur i mundëson Gjykatës së Lartë ushtrimin e kompetencës së mësipërme në mënyrë diskrecionale. Gjykata ka theksuar se standardet kushtetuese për një proces të rregullt ligjor duhen respektuar në të gjitha fazat e gjykimit, përfshirë këtu shqyrtimin e rekursit nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit. Rekursi është mjeti procedural në dispozicion të kërkuarit, me anë të të cilit ai mund të ketë akses në Gjykatën e Lartë, duke e investuar këtë të fundit me shqyrtimin e pretendimeve të tij (*shih vendimet nr. 73, datë 16.12.2016; nr. 24, datë 25.4.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Për vendimet e dhëna nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit dhe referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, Gjykata ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, vendimi i Kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 84, datë 30.12.2016; nr. 27, datë 27.3.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Bazuar në sa më lart, në rastin objekt shqyrtimi, Gjykata çmon se Gjykata e Lartë, në funksionin e saj si gjykatë e ligjit, edhe pse gjatë gjykimit të parë, të paankimuar nga Prokuroria, kërkuari është shpallur i pafajshëm dhe në rigjykim është deklaruar fajtor, nuk e ka shqyrtuar në themel pretendimin e kërkuarit lidhur me cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë i ka mohuar atij të drejtën e aksesit në gjykatë, si dhe të drejtën e ankimit në kuptimin substancial në këndvështrim të së drejtës për të pasur një vendim përfundimtar që do t'u jepte përgjigje pretendimeve të tij me natyrë kushtetuese.

B.2. Për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë

31. Kërkuari pretendon se gjykata e shkallës së parë në rigjykimin e çështjes ka cenuar parimin e prezumimit të pafajësisë, sepse e ka filluar procesin me bindjen se kërkuari e ka kryer krimin për të cilin akuzohet pa u bazuar në prova.

32. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se nuk është cenuar parimi i prezumimit të pafajësisë, sepse nuk rezulton asnjë e dhënë që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e kanë shqyrtuar çështjen me paragykimin se kërkuari e ka kryer veprën penale për të cilën akuzohet.

33. Gjykata ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë përbëhet nga disa aspekte, njëri prej të cilave është *in dubio pro reo*, pra çdo dyshim shkon në favor të të pandehurit dhe barra e provës bie kryesisht mbi organin e akuzës. Gjykata e ka interpretuar prezumimin e pafajësisë në kuptimin që gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri e ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Gjykata Europiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë është një nga elementet e një gjykimi të drejtë, i kërkuar nga neni 6/1 i Konventës. Ky parim ndalon shprehjen e parakohshme nga vetë gjykata të vlerësimit se personi “i akuzuar për një veprë penale” është fajtor përpara se kjo të provohet në përputhje me ligjin (*shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjet Allen kundër Mbretërisë së Bashkuar, datë 12 korrik 2013; Karaman kundër Gjermanisë, datë 27 shkurt 2014*). Në çështjen *Karaman kundër Gjermanisë*, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se gjykatat penale janë të detyruara të përcaktojnë faktet e çështjes, të rëndësishme për vlerësimin e përgjegjësisë ligjore të të akuzuarit, sa më qartë dhe saktë të jetë e mundur dhe nuk mund t'i paraqesin ato thjesht si aludime apo dyshime.

35. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm vendimet e tyre i kanë bazuar në një sërë provash, të tilla si aktet e ekspertimit, thëniet e dëshmitarëve etj., dhe se gjatë shqyrtimit të çështjes penale në ngarkim të kërkuarit ato nuk kanë arritur në asnjë konkluzion *apriori* për fajësinë e tij. Për pasojë, Gjykata, nisur edhe nga ecuria e procesit në tërësinë e tij, vlerëson se nuk rezulton që gjykata ta ketë nisur procesin me bindjen se kërkuari është fajtor për veprën penale për të cilën akuzohet.

36. Ndërsa në lidhje me paraqitjen dhe administrimin e provave në gjykim, në kuptim të parimit të barazisë së armëve, Gjykata ka mbajtur qëndrimin se provat paraqiten dhe marrin vlerën e tyre në debatin gjyqësor, ku secila palë ka mundësi për të paraqitur argumentet e veta në një pozitë jo më pak të favorshme se pala tjetër (*shih vendimet nr. 7, datë 27.4.2005; nr. 16, datë 27.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se marrja dhe vlerësimi i fakteve dhe i rrethanave, interpretimi i ligjit material dhe procedural, si dhe aplikimi i tij në çështjet konkrete janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Për sa i përket mënyrës se si janë interpretuar dhe vlerësuar provat nga gjykatat e zakonshme, kjo çështje nuk përbën objekt kontrolli për këtë Gjykatë, sepse ajo mund dhe duhet të investohet kur ndaj një procesi gjyqësor ka pretendime për mënyrat e marrjes së provave, por jo për mënyrën e vlerësimit të tyre. Gjykata ndërhyr vetëm në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor.

37. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuarit nuk është i bazuar.

38. Si përfundim, bazuar në standardet e mësipërme kushtetuese, Gjykata vlerëson se në rastin konkret Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë duhej t'u jepte përgjigje në themel pretendimeve të kërkuarit, në mënyrë të veçantë pretendimit për cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës, duke realizuar në këtë mënyrë të drejtën e aksesit, si dhe të drejtën e ankimit në kuptimin substancial nëpërmjet një vendimi të arsyetuar. Për rrjedhojë, pretendimet e kërkuarit në këtë drejtim janë të bazuara dhe duhen pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131/1/f dhe nenit 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2016-721, datë 28.4.2016, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Vladimir Kristo, Fatos Lulo